

An aerial photograph of a village named Källby, featuring a mix of residential houses, green fields, and a large lake. The lake is filled with many small, white, flower-like objects floating on its surface. In the background, there are rolling green hills and a line of wind turbines under a blue sky with scattered clouds.

Ortutvecklingsstrategi Källby

Godkänd av kommunfullmäktige 2025-12-15 § 185

Innehåll

Inledning	4
Geografi	6
Historia och kulturmiljö	8
Naturmiljö och landskap	11
Bostäder, arbetsplatser och service	14
Fritid och rekreation	17
Trafik och infrastruktur	19
Sammanfattning Källby idag	22
Sammanfattande analys	23
Framtiden	24

Inledning

En ortutvecklingsstrategi är ett planeringsunderlag för kommunen i utvecklingen av Källby och en utvecklingsprocess för att ta tillvara lokala initiativ som bidrar till en positiv utveckling på orten och därmed i kommunen som helhet.

Medverkande:

Tjänstepersoner Götene kommun
Utvecklingsrådet Källby
Kommunstyrelsen Götene kommun

Inledning

Här beskrivs varför och på vilket sätt ortutvecklingsstrategin har tagits fram. Här redovisas också strategiska utgångspunkter från kommunens översiktsplan.

Bakgrund

En förutsättning för att Götene ska fortsätta att vara en attraktiv kommun är att hela kommunen utvecklas. År 2022 biföll kommunfullmäktige en motion från Vänsterpartiet som föreslog att ortutvecklingsstrategier ska tas fram för Hällekis, Lundsbrunn och Källby. Strategierna syftar till att vara ett underlag till hur orterna ska kunna utvecklas på ett hållbart sätt.

Under år 2024 initierades ett arbete kring platsutveckling i Källby. Platsutveckling innebär att alla aktörer på platsen, dvs kommun, näringsliv, fastighetsägare och föreningar tar gemensamt ansvar för platsens utveckling och skapar en struktur och långsiktig organisation för samverkan. Arbetet startade med att ett lokalt utvecklingsråd sattes ihop, med representanter från förenings- och näringslivet i Källby.

Arbetet med ortutvecklingsstrategin är en påkoppling av platsutvecklingsarbetet, där bland annat utvecklingsrådet fungerar som referensgrupp samt att de utförda medborgardialogerna blir en av flera utgångspunkter i det fortsatta arbetet.

Ortsutvecklingsstrategin syftar till att skapa en gemensam och förankrad framtidsbild samt stärka Källbys karaktär och värden. Den ska också utgöra ett aktuellt och användbart planeringsunderlag för respektive ort. Syftet är även att ta tillvara på initiativ och drivkrafter för en positiv utveckling i respektive ort och därmed bidra till en utveckling för kommunen som helhet.

Process

Framtagandet av strategin är gjord i en process där representanter från bygden, tjänstemän och politiker deltar.

1. Första steget i processen sker inom ramen för platsutvecklingsarbetet, där ett lokalt utvecklingsråd sammansätts med representanter från utvald ort.
2. Genomförande av "SB i byn". Sektor samhällsbyggnad flyttar ut till utvald ort och är tillgängliga för invånarna.
3. Workshop med kommunstyrelsen och utvecklingsråd genomförs.
4. Utifrån inkommet material tas ett samrådsförslag fram.
5. Ortutvecklingsstrategin går ut på samråd.
6. Medborgardialog genomförs i samband med Utvecklingsrådets "Källby-dag".
7. Kommunfullmäktige antar strategin.

Utgångspunkter

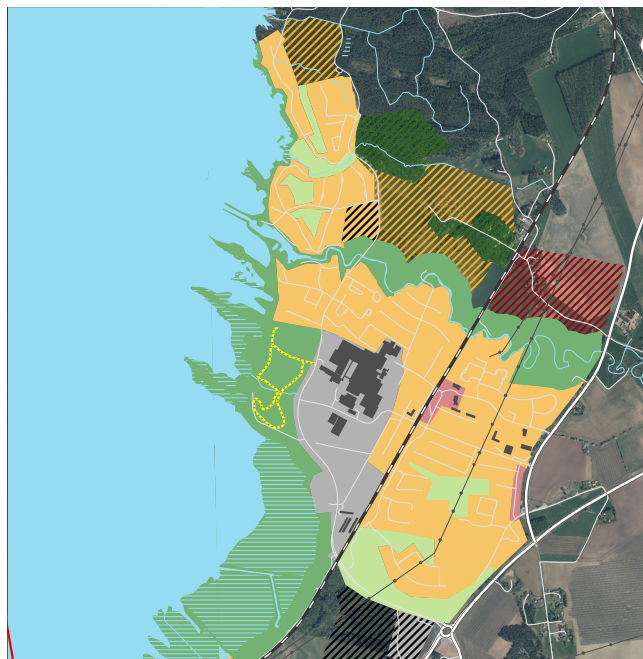
Översiktsplan

Götene kommuns översiktsplan (laga kraft mars 2023) tar avstamp i sex stycken planeringsprinciper. Planeringsprinciperna fastställer på en övergripande och strategisk nivå kommunens förhållningssätt för att främja en hållbar utveckling.

1. Verka för fler bostäder och goda livsmiljöer.
2. Möjliggöra för sociala och hälsosamma livsmiljöer.
3. Stärka näringslivet.
4. Tillvarata natur- och kulturmiljöer.
5. Stå redo för ett förändrat klimat.
6. Främja landsbygden.

I översiktsplanen finns en fördjupad mark- och vattenanvändningskarta för Källby. Mark- och vattenanvändningskartan utgår från en sammanvägning mellan olika allmänna intressen för att föreslå lämplig användning för respektive område. Nedan redovisas en sammanfattning av översiktsplanens intentioner för Källby:

- Ny bostadsbebyggelse ska huvudsakligen ske i anslutning till den nya väg planeras för att koppla ihop Källby centrum med Nordskogsområdet. Ny bebyggelse i detta område syftar till att knyta ihop tätorten på ett fördelaktigt sätt.
- Verksamhetsmark ska tillskapas söder om rondellen till Dafgårds, i direkt anslutning till riksväg 44.
- Exploatering eller andra åtgärder ska inte skada de värden som finns i och i anslutning till vattenområdena.
- Nya områden för natur och rekreation ska tillskapas för att fungera som gröna samband som knyter ihop större grönområden med varandra.
- Exploatering eller andra åtgärder som riskerar att skada rekreativa eller biologiska värden ska undvikas.

Figur 2, utdrag ur gällande översiktsplan
Götene kommuns vision

I december 2023 antog kommunfullmäktige Götene kommuns vision:

"År 2040 är vi Sveriges bästa landsbygdskommun. Det är vi för barnens skull och för att alla som bor här ska kunna leva ett gott liv. Vi står stadigt på egna ben och har ett hjärta som slår för samverkan. Den plats vi kallar vår fortsätter att utvecklas med respekt för historien, med kärlek till naturen och med stort fokus på hållbarhet."

- Sveriges bästa kommun för barnens skull
- Sveriges bästa landsbygdskommun för ett gott liv
- Sveriges bästa landsbygdskommunen med ett hjärta som slår för samverkan
- Sveriges bästa landsbygdskommun utvecklas med respekt för vår historia, med kärlek till naturen och med stort fokus på hållbarhet"

Geografi

I detta avsnitt beskrivs Källbys läge i kommunen, dess befolkning och markägförhållanden.

Läge och karaktär

Källby ligger i den västra delen av Götene kommun. Samhället avgränsas av Vänern i väst, av skogsmark i norr och jordbruksbygd i övriga riktningar. Några kilometer norr om samhället reser sig berget Kinnekulle. Källby har småbåtshamn, förskola, F-6 skola, äldreboende och järnväg (Kinnekullebanan).

Här fanns tidigare tre kvarnar Nästakvarn, Mellomkvarn och Sjökvarn. Alla tre belägna utefter Mariedalsån, kallad Råmmån i Källby, som rinner igenom delar av samhället. 1937 grundades livsmedelsföretaget Dafgårds i Källby. Källby expanderade runt industrin och växte i takt

med att fabriken utvidgades. Bebyggelsen består huvudsakligen av friliggande villor, med mindre inslag av flerbostadshus, radhus och parhus.

Befolkning

På senare år har Källby varit kommunens största inflyttningsort där närheten till Vänern och naturen är en tydlig dragningskraft. I Källby med omnejd bor 1824 (2024) invånare. Befolkningsantalet har ökat med cirka 300 personer sedan 1990.

Markägförhållanden

Götene kommun är en stor markägare i Källby och äger cirka 200 hektar mark.

Översiktskarta

Badplats

Småbåtshamn

Dafgårds

Järnvägsstation

Förskola & F-6 skola

Idrottsplats

Snabbblivs och
fabriksoutlet

Kinnekullebanan
Lidköping

Kinnekullebanan
Mariestad

Råmmån

Väg 2714
Hällekis

Väg 44
Götene

Väg 44
Lidköping

Väg 2706
Flisbäck

Historia och kulturmiljö

I Källby finns flera äldre byggnader och kulturhistoriskt värdefulla miljöer som berättar om ortens historia och bidrar till dess karaktär.

Flygbild över Källby år 1936.

Historia

Tidig historia

Den rika förekomsten av fornlämningar vittnar om att området kring Källby varit bebott under lång tid. Jordbruket var den huvudsakliga sysselsättningen, men även skogsbruket var en viktig inkomstkälla. Senare började man utnyttja Råmmåns vattenkraft i allt större skala. Kvarnarna Nästakvarn, Mellomkvarn och Sjökvärn, vilka nämns i handlingar från 1300-talet, har spelat en betydande roll för den fortsatta utvecklingen.

I början av 1800-talet uppfördes en vattensåg vid Sjökvärn samt ett tegelbruk vid sjön. Än idag syns spår av de lertäkter bruket använde sig av. På 1800-talet fanns det två hamnar i Källby, som bland annat skeppade ut tegel, timmer och spannmål.

Expansion

Järnvägens tillkomst år 1897 lade grunden till det stationssamhälle som senare kom att utvecklas till dagens Källby tätort. Vid denna tid var jordbruket och skogsbruket fortfarande de dominerande näringarna, vilket påverkade både bebyggelsens struktur och utformning. Södra Kinnekulle järnväg, som sträckte sig från Källby till Kinne Kleva, var i drift mellan 1924 och 1953. Banvallen revs upp två år senare, 1955. Persontrafiken upphörde redan 1937, medan godstrafiken, främst bestående av kalk och skifferolja, fortsatte fram till 1953.

Så småningom upptäckte välbärgade stadsbor att Källbyområdet med sin närhet till Väneren också var attraktivt för fritidsboende. Flertalet fritidshus uppfördes längs med Väneren under tidigare delen av 1900-talet

År 1937 startade Gunnar Dafgård livsmedelsföretaget Dafgårds. Till en början bestod verksamheten huvudsakligen av småskalig försäljning av kött. Ett par år senare byggdes en fabrik i Källby där färdigmat tillverkades. Källbys expansion efter år 1960 hänger mycket ihop med Dafgårds utveckling, där fabriken växt och antalet anställda ökat från cirka 300 på 1970-talet till dagens cirka 1300.

Kulturmiljö

Skyddade kulturhistoriska byggnader och miljöer

Källby kyrka är ett kyrkligt kulturminne och skyddas av Kulturmiljölagen. Kyrkan ligger i Källby kyrkby som ligger cirka en kilometer öster om Källby

Götene kommun har år 1977 utfört en kulturmiljöinventering. Inventeringen innehåller tre olika objekt i Källby som i olika omfattning bedöms vara kulturhistoriskt värdefulla. Två av dem är kvarnmiljöerna vid Mellomkvarn och Sjökvarn och den tredje är ett bostadshus.

År 2024 utfördes en inventering där flera områden i Källby är omnämnda.

Strax öster om Källby finns riksintresse för kulturmiljövård.

Fornlämningar

I och kring Källby finns flertalet fornlämningar. Källby hallar är den mest omfattande och består av runristningar och gravfält.

I övrigt består fornlämningarna huvudsakligen av boplatser.

Dafgårdsfabriken med omgivande bostäder, cirka 1964.

Mellomkvarn, en av de tre kvarnarna.

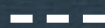

Källby hallar, runstenar.

Kulturmiljö

Omnämnda byggnader i den kulturhistoriska inventeringen (1977)

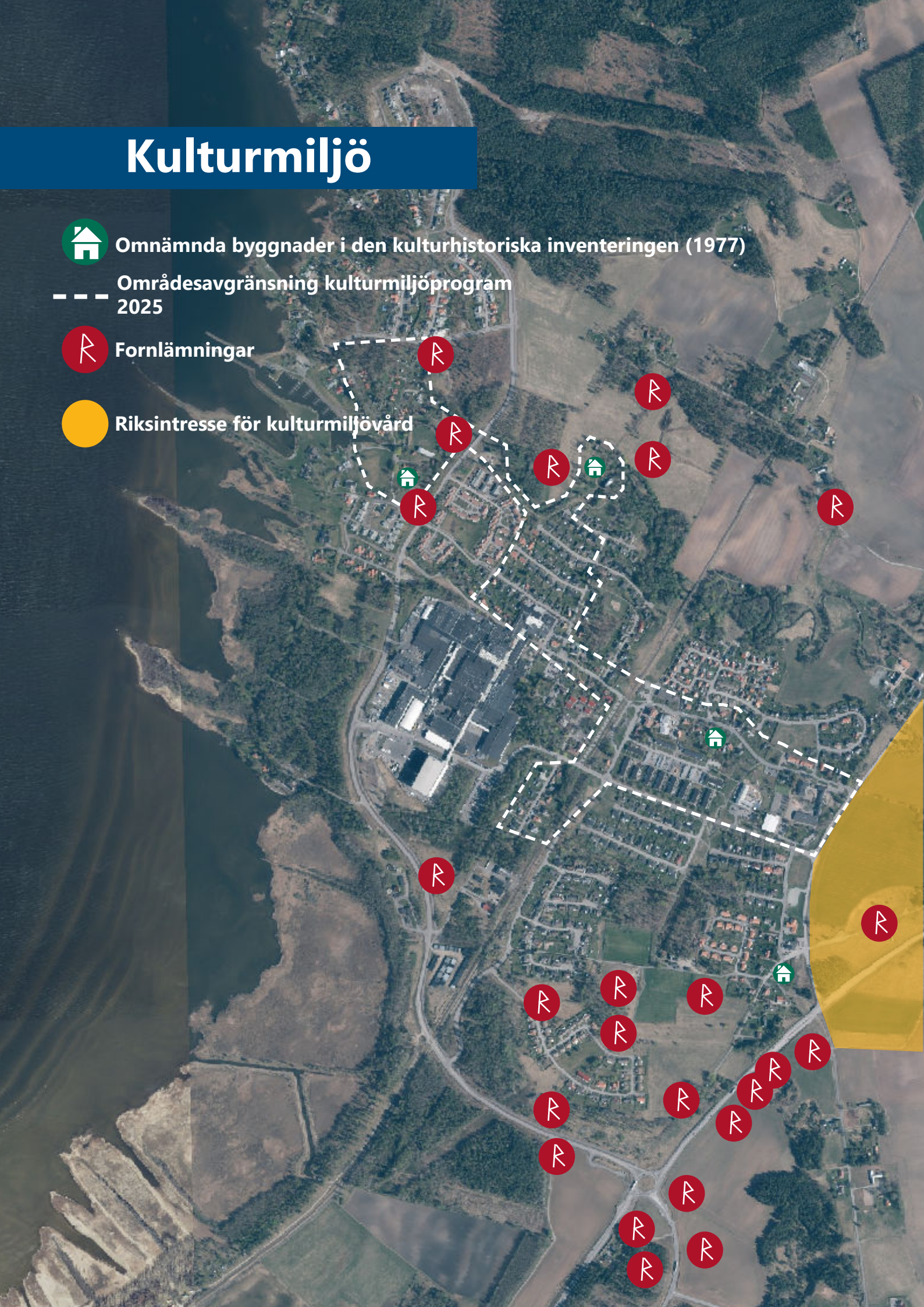
Områdesavgränsning kulturmiljöprogram
2025

Fornlämningar

Riksintresse för kulturmiljövård

Naturmiljö och landskap

Källby ligger vid den södra foten av Kinnekulle med skogsmark i norr och ett öppet jordbrukslandskap åt resterande väderstreck. Råmmån sträcker sig i öst-västlig riktning genom samhället.

Grönstruktur

Källby har flera områden med höga natur- och rekreationsvärden. Ett av de mest värdefulla är området kring Råmmån, där den omgivande lövskogen hyser höga naturvärden. Även de rekreativa kvaliteterna är påtagliga i och omkring tätorten. Exempelvis finns ett elljusspår vid Talludden, strax väster om Dafgårds fabrik, samt ett större skogsområde i Nordskog med stigar och grillplatser som inbjuder till friluftsliv och motion.

Biosfärsleden som går mellan Läckö slott och Mariestad passerar genom Källby.

Strandskydd

Utmed Vänerns strand råder strandskydd på 300 meter från strandlinjen. För Råmmån råder strandskydd på 100 meter från strandlinjen. Strandskyddet syftar till att skydda djur och växtliv samt att säkra allmänhetens tillträde till stranden.

Våtmark

Våtmarker är bland de mest artrika miljöer i Sverige och är viktiga för den biologiska mångfalden. Våtmarker har även förmågan att binda koldioxid vilket bidrar till arbetet att bromsa klimatförändringar. En riksomfattande våtmarksinventering startades av naturvårdsverket i början av 1980-talet. Skaraborg inventerades under åren 1981-1985. Värdefulla våtmarker finns i anslutning till Råmmån och Varväslekroken vid Väneren.

I östra delen av Källby finns två mindre områden utpekade med särskilt värdefull ängs- och betesmark, vilket är viktigt att ta hänsyn till i den fortsatta planeringen.

Värdefull ängs- och betesmark

Sveriges ängs- och betesmarker har inventerats för att ta reda på var och vilka natur- och kulturvärden som finns på dessa platser. Inventeringen används dels som underlag vid samhällsplanering och dels vid utvärdering och uppföljning av miljöersättningar med mera.

Naturmiljö

 Värdefull ängs- och betesmark

 Värdefull våtmark

Bostäder, verksamheter och service

I Källby bor man naturnära med bra förbindelser till närliggande orter. Det finns flertalet näringsidkare och en god service.

Bostäder Befintlig bebyggelse

Bostadsbebyggelsen i Källby har en varierad karaktär. Längs delar av Sjökvärsvägen finns främst tvåvåningsvillor från tidigt 1900-tal, ofta på rymliga tomter med äldre planteringar och fruktträd.

Under 1960-talet utvecklades området väster om järnvägen och norr om Gammelstadsvägen, med fler bostäder och verksamheter. Här ligger också Dafgårds ursprungliga byggnad i rosa puts, som är ett framträdande inslag i området.

Under 1970-talet tillkom radhusbebyggelse kring Björsgårdsvägen på tidigare skogsmark. Dessa byggnader har ett tidstypiskt formspråk med flackt pulpettak, indragna balkonger och fasader av rött tegel i kombination med liggande träpanel.

Ett sommarstugeområde norr om Råmmån har på senare år delvis omvandlats till permanentbostäder, i enlighet med en detaljplan från 2013. Många av stugorna är dock fortfarande välbevarade och bär tydliga stilideal från 1950- och 60-talet.

I början av 2000-talet expanderade Källby norrut i och med utvecklingen av Nordskogsområdet. Här skapades ett nytt bostadsområde med fokus på småskalig villabebyggelse i en naturnära miljö. Idag består Nordskog av cirka 80 friliggande villor, där bebyggelsen präglas av enhetliga tomtstorlekar och moderna småhus.

Service

Skola och förskola

I Källby finns en förskola och en F-6 skola. I dagsläget (2025) går 149 barn på förskolan (kapacitet 160 barn) och 241 barn på F-6 skolan (kapacitet 280 barn).

Vård och äldreomsorg

Närmaste vårdcentral finns i Götene eller Lidköping. I Källby finns både särskilt boende och folktandvård. Det finns även möjlighet till trygghetslägenheter i Källby, avsedda för personer över 65 år.

Handel

I anslutning till riksväg 44 finns en bensinmack, bilverkstad, ett snabblivs samt en fabriksoutlet som säljer produkter från Dafgårds. Mer centralt i orten finns en zoo-butik och pizzeria.

Verksamheter och arbetsplatser

Källby domineras av en stor arbetsgivare, Gunnar Dafgårds AB. Det finns inslag av mindre enskilda verksamheter såsom hantverkare, handlare och jordbruksföretagare.

Källby är en ort med omfattande arbetspendling både in och ut. De flesta förvärvsarbetande pendlar till andra delar av kommunen eller till närliggande kommuner. Samtidigt är det också många som har sin arbetsplats i Källby och pendlar in från andra orter.

Bostäder, service och verksamheter

- Bostäder
- Verksamheter

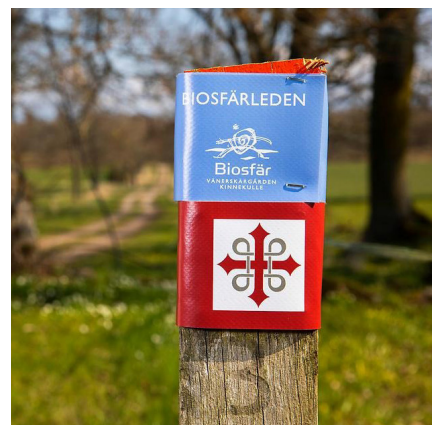

  Särskilt boende
 Folk tandvård

Förskola   F-6 skola

Fritid och rekreation

I Källby finns flera föreningar som anordnar aktiviteter och skapar betydelsefulla sammanhang för ortens invånare.

Föreningsliv

Sjökvarns båtklubb bildades 1965 och har sin klubblokal i anslutning till småbåtshamnen som har cirka 150 båtplatser.

Källby IF är ortens fotbollsklubb bildad 1934 som även har barn- och ungdomsverksamhet. Laget håller till på Eolsborgs idrottsplats.

PRO Källby är en stor och aktiv förening med cirka 160 medlemmar. De anordnar flertalet olika aktiviteter för sina medlemmar.

I Källby finns även en scoutkår. De håller till vid en scoutstuga som ligger på Gammelstadsvägen.

Kinnekulle badmintonklubb startade visserligen sin verksamhet i Hällekis, men håller idag till i Källby och Götene. Klubben har en barn- och ungdomsverksamhet.

Gymnastiksal finns i anslutning till Källbys F-6 skola.

Rekreation och mötesplatser

Genom Källby går Biosfärleden. Biosfärleden är en vandringsled som går längs Vänerns södra kant, mellan Mariestad och Läckö Slott.

Källby passeras av Vänerleden – en nationell cykelled som sträcker sig runt hela Vänern. Leden erbjuder goda möjligheter till cykelturism och rekreation

Vid Talludden ligger ett elljusspår.

Det finns flera populära promenadstråk i Källby, både genom skogs- och åkermark. Stråket genom Mellomkvarn och sedan vidare norrut är särskilt nämntvärt.

I anslutning till idrottsplatsen Eolsborg finns sedan 2024 ett utegym.

Det finns två kommunala lekplatser i Källby. Innanför bebyggelsen vid Lagervägen finns den ena. Den andra ligger vid Hamngatan.

Fritid och rekreation

Mötesplatser

Lekplats

Idrottsplats

● ● ● Motionsspår

● ● ● Vandringsled

● ● ● Cykelled

Grillplats

Badplats

Småbåtsnamn

Pastoratsgården

Pizzeria
Stationen

Snabbblivs och
fabriksoutlet

Infrastruktur

Källby har ett bra läge utmed riksväg 44 och Kinnekullebana som möjliggör smidig pendling till andra orter.

Vägnät

I Källby finns statliga, kommunala och enskilda vägar. Beroende på hur väghållaransvaret ser ut finns olika möjligheter att genomföra åtgärder på och i anslutning till befintliga vägar.

Där kommunen inte är väghållare är möjligheterna att genomföra eventuella framtida åtgärder begränsade. Samverkan behöver då ske med ansvarig väghållare.

Statliga vägar

Riksväg 44 som går strax utanför Källby är en statlig väg. Väg 2714 som går utanför Källby i nord-sydlig riktning är statlig. Även Järnviksvägen som går genom delar av Källby är en statlig väg. Vägen är att betrakta som en av ortens huvudleder.

Kommunala vägar

Götene kommun är väghållare för merparten av gatunätet i Källby. De flesta bostäderna i Källby ligger i anslutning till en kommunal gata.

Enskilda vägar

Samtliga vägar utöver det statliga och kommunala vägnätet är enskilda och förvaltas av enskilda fastighetsägare eller genom en samfällighet.

Gång- och cykeltrafik

Gång- och cykelvägnätet i Källby är relativt väl utbyggt. Nätet täcker i stort sett hela tätorten och de flesta målpunkter är väl kopplade till nätet. Stora delar av gång- och cykelvägarna är separerade från biltrafiken.

Kollektivtrafik

Buss

I Källby finns sex stycken hållplatser och orten trafikeras av två olika busslinjer. Båda går mellan Götene eller Lidköping, men den ena linjen går via Husaby. Restiden mellan Källby och Götene busstation är drygt 20 minuter och mellan Källby och Lidköping resecentrum är restiden drygt 20 minuter. Det finns även möjlighet till närtrafik.

Tåg

Kinnekekullebanan har ett stopp i Källby och är en viktig del av kollektivtrafiken i Götene kommun, dels som pendeljärnväg men även som förbindelse med stambanan mot Stockholm/Göteborg. Kinnekekullebanans betydelse i regionalt perspektiv växer också med utnämningen av biosfärområdet ”Vänerskärgrården med Kinnekulle” där hållbara transporter är en viktig fråga. År 2018 röstades tågresan mellan Lidköping och Mariestad över Kinnekulle i Götene kommun fram som den vackraste tågresan i Sverige av landets resenärer. Restiden till Mariestad är 40 minuter, till Lidköping 10 minuter, till Örebro 2 timmar och 20 minuter och till Göteborg 2 timmar.

Teknisk försörjning

Vatten, spill och dagvatten

Hela Källby tätort ingår i verksamhetsområde för vatten och avlopp. Verksamhetsområdet omfattar spill-, dricks- och dagvatten.

Bredband

Tillgången till höghastighetsbredband i Källby är god.

Avfall

Närmaste återvinningsstation för förpackningar finns i anslutning till Stationsvägen och återvinningscentral finns i Götene.

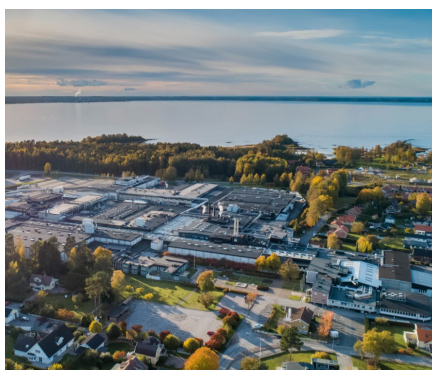
Infrastruktur

- Statlig väg
- Kommunal väg
- Enskild väg
- GC-väg
- Busshållplats

Sammanfattning Källby idag

Här redovisas en övergripande sammanfattning om vilka värdekärnor som präglar Källby som tätort.

Tillväxtsamhället Källby

Källby är en ort i förändring, där både bostadsområden och service utvecklats under de senaste decennierna. Orten har vuxit stadigt, bland annat genom utbyggnaden av Nordskogsområdet i början av 2000-talet. Många uppskattar möjligheten att bo lugnt och naturnära, men ändå ha nära till arbete och service. Närheten till Vänern, Råmmån och Kinnekulle skapar dessutom goda möjligheter till friluftsliv och vardagsrekreation.

En annan viktig faktor är närvaron av livsmedelsindustrin, som länge varit en stabil arbetsgivare och satt tydliga avtryck på ortens utveckling.

Det moderna industrisamhället Källby

Källby har en tydlig industriell prägel genom Gunnar Dafgårds AB, ett av Sveriges största livsmedelsföretag, som har haft en central roll i ortens utveckling sedan mitten av 1900-talet. Företaget, som är en av de största arbetsgivarna i regionen, har haft en stor påverkan på både Källbys tillväxt och samhällsstruktur.

Det finns samtidigt utmaningar med att ha en stor industri mitt i ett samhälle. Fabrikens närvaro har lett till att Källby till stor del har byggts runt fabriken, och vissa delar av orten upplevs som mindre sammanhängande. Detta kan ha bidragit till att orten inte har fått samma karaktär och samhällsliv som andra orter med en mer balanserad utveckling mellan olika sektorer.

Det naturnära samhället Källby

Källby ligger vackert beläget mellan Vänerns strand och Kinnekulles slänter. Råmmån slingrar sig genom samhället och utgör tillsammans med omgivande lövskog ett viktigt inslag för både naturvärden och rekreation.

Många boende upplever just närheten till naturen och möjligheten till vardagsrekreation som en av Källbys främsta kvaliteter. Kombinationen av lantlig miljö, god service och pendlingsmöjligheter gör orten attraktiv för många olika målgrupper som söker en mer naturnära livsstil.

Sammanfattande analys

Här sammanfattas Källbys styrkor, förbättringsområden, möjligheter samt hot. Punkterna nedan är en sammanfattning av tidigare beskrivna förutsättningar och övrigt som framkommit under arbetets gång, t.ex. under utförda medborgardialoger och workshops med Källby utvecklingsråd, tjänstepersoner på Götene kommun samt med Kommunstyrelsen i Götene kommun.

Styrkor

- Det sjönära läget vid Väneren
- Samhällsservice
- Kinnekullebanan
- Närhet till natur
- Stor arbetsgivare
- Närhet till Lidköping
- Stark bostadsmarknad
- Stort elevunderlag till förskola och skola
- Arbetstillfällen
- Småbåtshamn
- Badplats
- Föreningsliv
- Kulturhistoria

Förbättringsområden

- Otydligt centrum
- Saknas mötesplatser
- Aktiviteter för ungdomar
- Brist på varierade boendeformer
- Industri mitt i samhället
- Tvådelat samhälle
- Privatiserade strandytor
- Brist på verksamhetsmark
- Lägre samhällsengagemang jämfört med andra orter
- Skötsel på allmänna ytor
- Skolans placering i samhället
- Saknas parkeringsplatser vid stationen
- Svagt utbud med kommersiell service

Möjligheter

- Växande samhälle
- Utveckling Dafgårds
- Kinnekullebanan
- Kraftledningsgatorna som ska försvinna
- Attraktivt boende
- Planberedskap
- Ta vara på det sjönära läget
- Engagemang för ortens utveckling

Hot

- Arbetsplatser försvinner
- Kinnekullebanans framtid
- För snabb tillväxt, kommunen hinner inte med
- Stigande vattennivåer
- Konjunktursvängningar och inflation
- Skredrisk vid Råmmån
- Invasiva arters utbredning
- Demografi i kombination med färre barn
- Homogent samhälle

Framtidens Källby

I detta avsnitt redovisas inom vilka områden som insatser kan göras för att Källby ska bli en bättre tätort att bo, leva och verka i. Föreslagna fokusområden utgår ifrån det som inkommit under medborgardialoger, enkätsvar, workshops samt från tidigare kända förutsättningar. I figuren nedan redovisas Götene kommuns vision fram till 2040.

Götene kommuns vision är utgångspunkt för de 7 fokusområden som redovisas i detta dokument. Fokusområdena redovisas på en övergripande nivå med en tidshorisont på upp till 25 år.

Götene kommuns vision

Götene 2040, Sveriges bästa landsbygdskommun

Sveriges bästa
landsbygdskom-
mun för barnens
skull

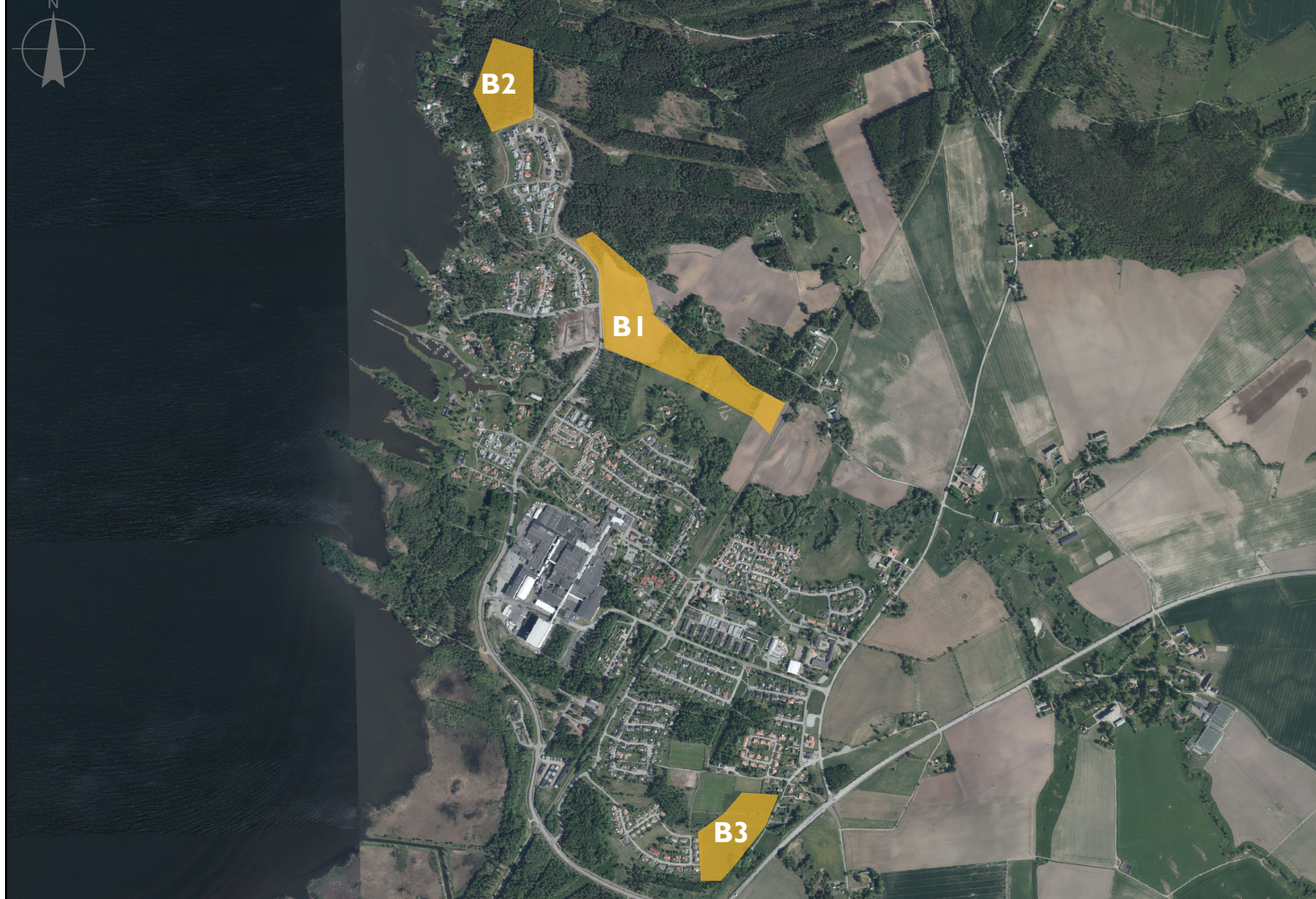
Sveriges bästa
landsbygdskom-
mun för ett gott
liv

Sveriges bästa
landsbygdskom-
mun med ett
hjärta som slår för
samverkan

Sveriges bästa
landsbygdskom-
mun utvecklas med
respekt för vår
historia, med kärlek
till naturen och med
stort fokus på håll-
barhet

Fokusområden i Ortutvecklingsstrategi för Källby

1. Möjliggöra för varierade boendeformer
2. Stärka kopplingen till Väner
3. Utveckla arbetet med platsutveckling och marknadsföring
4. Öka hållbart resande
5. Meningsfull fritid
6. Utvecklade mötesplatser
7. Klimatanpassning och hållbar utveckling

1. Möjliggöra för varierade boendeformer

Källby har goda förutsättningar för att utveckla attraktiva bostäder. Orten ligger nära naturen och har bra kommunikationer till andra delar av regionen. Att fler kan bo och leva i Källby är viktigt för att nå de befolkningsmål som både Götene kommun och Skaraborg har satt upp.

I Källby finns idag främst friliggande villabebyggelse men ett större utbud av mer varierade boendeformer efterfrågas för att bättre täcka de behov och intressen som finns.

Utbyggnadsområden enligt gällande översiktsplan

Götene kommun har en översiktsplan från 2023 där det finns två stycken utpekade utvecklingsområden för bostäder i Källby.

Utvecklingsområde B1 - Kvarnåker

Detta område ligger norr om den planerade väg som ska binda ihop Nordskogsområdet med

centrala Källby. För del av området antogs ett planprogram våren 2025. I programmet anges att utvecklingen i området ska vara mot en mer blandad bebyggelse.

Området är stort och föreslås både planeras och byggas ut i etapper.

Utvecklingsområde B2

Område B2 ligger i Källbys norra delar och innebär en fortsättning på Nordskogsområdet. En första detaljplan har vunnit laga kraft, där del av planområdet möjliggör blandad bebyggelse. Tillkommande bebyggelse i detta område bör knyta an till befintlig bebyggelses skala och karaktär. En variation av bebyggelse och upplåtelseformer är eftersträvarvärd.

Utvecklingsområde B3

Området ligger i Källbys södra delar och ligger i nära anslutning till Eolsborg. Området är utpekat som "tätortsutveckling" i kommunens översiktsplan, vilket möjliggör en förtätning av bostäder.

2. Stärka kopplingen till Vänern

Närheten till Vänern har alltid varit en del av Källbys identitet, och det sjönära läget bidrar i stor utsträckning till ortens attraktivitet. För att säkerställa en hållbar utveckling av Källby och skapa ytterligare mervärde för både invånare och besökare är det naturligt att stärka kopplingen till Vänern ytterligare.

Utveckling av badplatsen

Badplatsen i Källby utgör inte bara en stark koppling till Vänern, utan fungerar även som en viktig mötesplats för både ortens invånare och besökare. För att badplatsen ska kunna fortsätta vara en central plats för rekreation och sociala aktiviteter, är det viktigt att den utvecklas i takt med Källbys tillväxt. Det pågår arbete med en handlingsplan för vissa av kommunens badplatser, i vilken badplatsen i Källby ingår.

Tillgång till stranddytor

För att stärka kopplingen mellan Källby och Vänern bör möjligheten till allmän tillgång till stranddytor utvecklas. Genom att skapa platser där boende och besökare kan vistas nära vattnet ökar möjligheten att uppleva sjön på ett mer tillgängligt och inbjudande sätt.

Exempelvis kan enklare anordningar som sittplatser, grillplatser eller utsiktsytor bidra till att strandnära miljöer blir naturliga mötesplatser för både social samvaro och stilla reflektion.

För att en sådan utveckling ska bli långsiktigt hållbar krävs dock en noggrann utredning, där hänsyn tas till både naturvärden och andra miljömässiga förutsättningar.

Utveckla arbetet med platsutveckling och marknadsföring

Platsutveckling Källby

Syftet med platsutvecklingsarbetet är att skapa en gemensam utvecklingsprocess för Källby. Syftet är också att skapa en struktur och organisation för samverkan mellan kommun, näringsliv, fastighetsägare och föreningar för att ta ett gemensamt ansvar för ortens utveckling. Det lokala utvecklingsrådet tar tillsammans med kommunen fram en handlingsplan med aktiviteter som ska ses över regelbundet. Viktigt att notera är att varje enskild aktivitet beslutas av den part som har rådighet över frågan.

Stärka marknadsföringen

I Källby med omnejd finns flera intressanta platser och miljöer, inte bara för de boende på orten utan även för andra att upptäcka och ta del av. På Kinnekulle finns flertalet vandrings- och cykelleder längs vacker och varierad natur. Dessa värden tillför redan idag mycket besökare till Kinnekulle och Källby. Det finns möjligheter

att växla upp arbetet med att informera och synliggöra befintliga besöksmål, genom marknadsföring på bland annat kommunens hemsida. Marknadsföring kring lediga tomter och möjliga exploateringsytor för företag bör också lyftas och marknadsföras på ett tydligare sätt.

Vad menas med platsutveckling?

Platsutveckling är att de som bor och verkar på platsen gemensamt tar hand om sin plats med framtidens invånare för ögonen.

4. Öka hållbart resande

Källby har goda förutsättningar för att öka det hållbara resandet då det finns möjlighet att åka kollektivt både genom tågtrafik och busstrafik. Att öka andelen som väljer bort bilen och istället åker kollektivt är viktigt inte bara av klimatskäl, utan bidrar också till ett större underlag som möjliggör ytterligare utveckling av kollektivtrafiken.

Kollektivtrafik

Attraktiviteten för att åka kollektivt behöver öka. Där kan exempelvis informationskampanjer utgöra ett av flera verktyg. För att ytterligare öka attraktiviteten för kollektivtrafikresor bör en översyn göras av befintliga busshållplatser, där tillgänglighet och säkerhet undersöks. Det är också viktigt att se över möjligheterna att ta sig säkert till och från de olika hållplatserna. Det kan exempelvis handla om att se till att det finns en god belysning i anslutning till hållplatserna, att det är enkelt att ta sig till och från hållplatserna med cykel samt att det finns någonstans att parkera cykeln.

Det finns idag inga busshållplatser i Källbys

norra del. Fortsatt dialog bör tas med Västtrafik om att undersöka möjligheterna att tillföra en ny busshållplats någonstans längs den nya väg som ska byggas mellan Nordskogsområdet och centrala Källby.

Gång- och cykeltrafik

Källby har idag ett förhållandevis välutbyggt gång- och cykelvägnät som skapar goda förutsättningar för att välja hållbara färdssätt inom tätorten. Detta nät möjliggör att invånarna enkelt kan promenera eller cykla till skola, service, kollektivtrafik och fritidsaktiviteter, vilket minskar behovet av korta bilresor och därmed bidrar till både bättre folkhälsa och minskad klimatpåverkan.

I takt med att Källby växer med nya bostadsområden är det avgörande att gång- och cykeltrafik fortsatt prioriteras i planeringen. Gång- och cykelvägar behöver vävas in som en naturlig och självklar del av det allmänna rummet, inte bara som transportstråk, utan också som trygga, trivsamma och gröna förbindelser som uppmuntrar till rörelse och vardagsaktivitet. De bör utformas med hög tillgänglighet, god belysning och kopplingar till viktiga målpunkter i orten.

5. Meningsfull fritid

För att stärka Källby som en attraktiv boendeort och besöksmål är det viktigt att utveckla och göra det redan goda utbudet av rekreations- och aktivitetsmöjligheter tillgängligt för fler. Källbyborna lyfter särskilt fram att det saknas aktiviteter för unga.

Tillgängliggöra rekreation i naturen

Källby har fina naturvärden och närhet till både Vänern och Kinnekulle. Genom att tillgängliggöra vandringsleder, strandytor, grillplatser och naturstråk, med bra skyltning och enkel tillgång kan fler lockas ut i naturen.

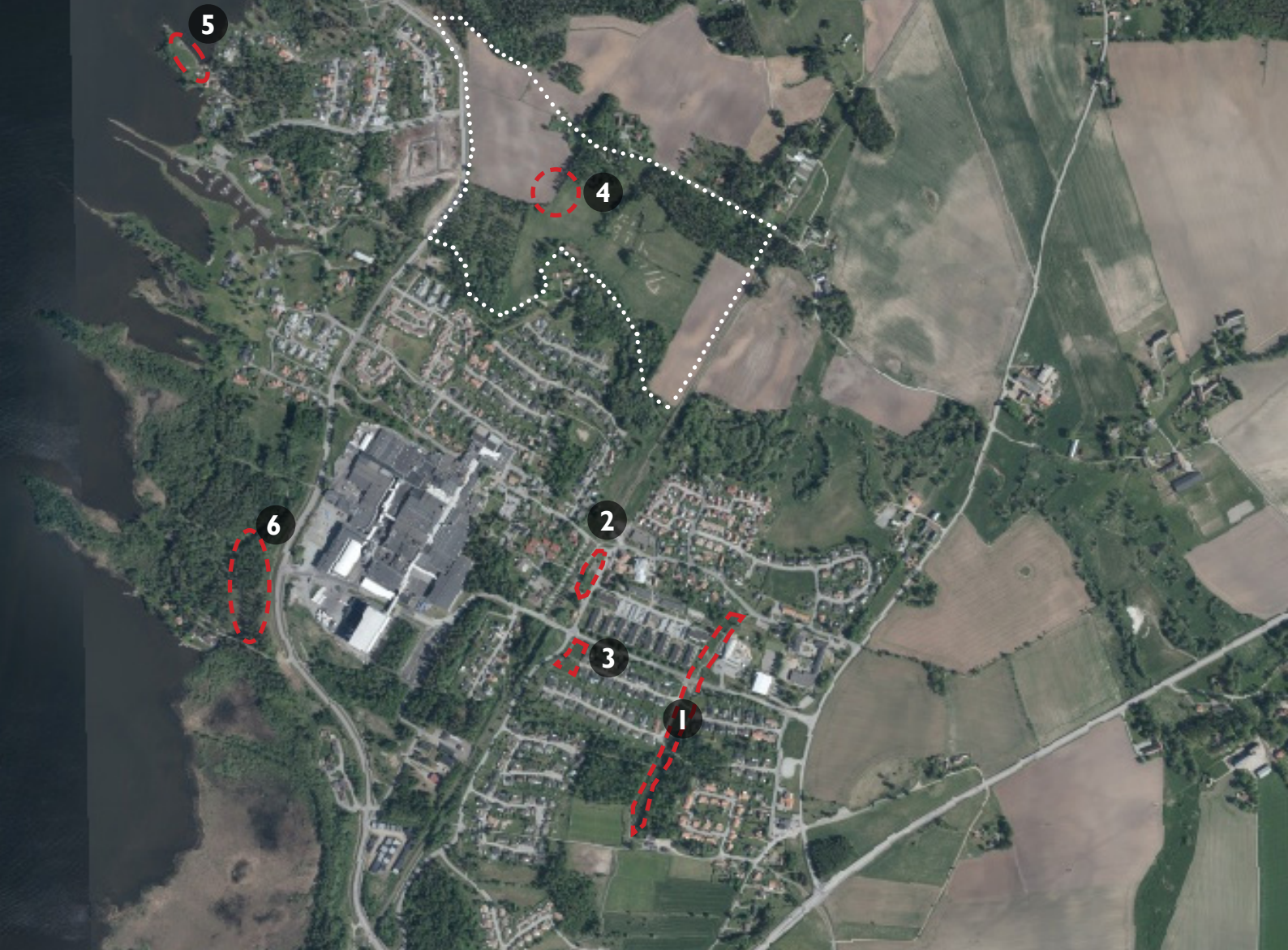
Utveckla aktivitetsytor i det offentliga rummet

Ytor för spontana aktiviteter kan etableras i lämpliga delar av Källby för att främja rörelse och aktivitet – för hela befolkningen. Det kan också handla om att anlägga enklare grillplatser, sittplatser och belysning i anslutning till befintliga grönområden och stråk för att uppmuntra till vardagsvistelse utomhus.

Mötesplats för unga

Unga i Källby efterfrågar fler platser där de kan vara, träffas och delta i meningsfulla aktiviteter. I dagsläget finns en fritidsgård som är belägen i skolans lokaler och som har begränsad tillgänglighet med öppet en kväll i veckan. Fritidsgården har en viktig funktion som mötesplats för unga, men behöver ses över och utvecklas för att kunna möta ett bredare behov. Det kan till exempel handla om att utöka öppettiderna, erbjuda fler aktiviteter eller skapa en alternativ mötesplats i form av exempelvis en ungdomscontainer eller en mobil fritidslösning.

För att identifiera fler behov och tänkbara åtgärder är det viktigt att barn och unga får komma till tals i frågor som rör deras fritid. Genom särskilda dialoger och samråd med unga kan kommunen få en bättre förståelse för vilka aktiviteter, miljöer och sammanhang som efterfrågas. Dessa insikter bör sedan ligga till grund för framtida satsningar inom såväl fysisk planering som kultur- och fritidsverksamhet.

6. Utvecklade mötesplatser

Mötesplatser spelar en central roll för att skapa socialt och inkluderande liv i en ort. För att de ska fungera väl behöver befintliga mötesplatser kartläggas, utvecklingsmöjligheter bedömas och nya platser identifieras utifrån invånarnas behov.

Mötesplatserna ska vara inkluderande och tillgodose behovet hos alla grupper i samhället, oavsett ålder, bakgrund eller funktionsförmåga. Dessutom bör möjligheten att integrera konstnärlig gestaltning i dessa mötesplatser övervägas.

Exempel på ytor som kan utvecklas:

- I** Kraftledningsstråket som ska plockas bort möjliggör centrala ytor i Källbys sydöstra delar.

2

Stationsområdet är idag förhållandevis stort och öppet. Här finns potential till att skapa mer centrumkänsla genom tillskapandet av en mötesplats.

3

Söder om Järnviksvägen finns en oanvänd central yta som idag är gräsbeklädd.

4

Inom det nya bostadsområdet Kvarnåker finns möjligheter att tillskapa nya mötesplatser.

5

Vidareutveckling av badplatsen kan stärka platsen som mötesplats.

6

Talluddens motionsspår kan utvecklas vidare.

7. Klimatanpassning och hållbar utveckling

Vårt klimat har redan förändrats, och prognoser visar att effekterna kommer att bli ännu mer påtagliga i framtiden. Ökade temperaturer, förändrade nederbördsmonster och fler extrema väderhändelser som skyfall, värmeböljor och torka ställer högre krav på att bygga ett samhälle som är robust och motståndskraftigt.

Här finns goda förutsättningar att genomföra olika typer av klimatanpassningsåtgärder.

Medborgardialog

För att stärka klimatarbetet i Källby kan medborgardialoger fokusera på att utbilda och engagera invånarna kring vad de själva kan göra för att bidra. Medborgardialoger kan arrangeras där information om konkreta ämnen framförs, till exempel som energieffektivisering och hur man klimatanpassar sin fastighet. Utöver detta kan

invånarna involveras i workshops där de får lära sig om enkla och praktiska åtgärder, som att öka biologisk mångfald i sina trädgårdar genom att plantera pollinerarvänliga växter, eller minska avfall genom kompostering.

Biologisk mångfald & ekosystemtjänster

Det finns potential med att utveckla arbetet med ekosystemtjänster och biologisk mångfald i Källby, särskilt med sina många gröna ytor. För att identifiera de mest lämpliga områdena för åtgärder krävs en fördjupad utredning som kartlägger naturvärden och analyserar ekosystemtjänster. Genom att anlägga blomsterängar, våtmarker och gröna korridorer kan den biologiska mångfalden stärkas samtidigt som rekreationsvärden förbättras.

Beakta risk för översvämning och skred

Vid planering av nya områden är det viktigt att beakta risk för översvämning vid skyfallsamt vid ökade vattennivåer i Vänern, men också risk för skred i anslutning till Råmmån.

Vägen vidare

De punkter som radas upp i föregående kapitel ska ses som en grund för fortsatt arbete. Götene kommun är ansvarig för genomförandet av merparten av åtgärder, men flera kräver också samverkan med både statliga myndigheter och även de lokala krafterna.

Det är viktigt att det fortsatta arbetet kommer in i kommunens ordinarie processer och planering. Att ta tillvara på Källbys invånares perspektiv är viktigt för att kunna utveckla orten på ett hållbart sätt. Återkommande dialoger kommer att ske mellan kommunen och lokala representanter från tätorterna genom utvecklingsrådet.

